

**JAVNO
MNIJENJE
HRVATSKE:
IZBORI 1992.**

UZ TEMU

Slobodni i neposredni politički izbori, kao ključni element procesa konstituiranja demokratske vlasti i izraz političke participacije i preferencije stanovništva, predmet su neospornog zanimanja, kako političke i šire društvene javnosti, tako i znanstvenih i stručnih djelatnika s različitih područja društvenih znanosti. Iako su *par excellence* tema politoloških rasprava i istraživanja, zbog nužne zakonske određenosti i socio-psihološke uvjetovanosti, izborni su procesi i relevantan predmet izučavanja pravnih znanosti, sociologije, socijalne psihologije i nekih drugih znanstvenih disciplina. Izrazito zanimanje za tu tematiku i potreba za interdisciplinarnim pristupom, razlozi su zbog kojih je izučavanje izbornih sustava i ponašanja steklo u svijetu gotovo već status samostalne znanstvene discipline, ili bar uže stručne i znanstvene specijalizacije unutar nekih drugih društvenih znanosti. Izborni procesi i glasačko opredjeljenje stanovništva nezaobilazna su tema i razgranatih istraživanja javnoga mnijenja, zahvaljujući kojoj su mnoge istraživačke organizacije stekle širu društvenu, čak i svjetsku reputaciju ili pak nepovratno izgubile svoj stručni i znanstveni dignitet.

Uspostavom višestranačkog društvenog sustava i uvođenjem institucije demokratskih izbora, izborni procesi i glasačko ponašanje pojedinca postaju i u nas atraktivan i aktualan predmet društvenih istraživanja. To osobito dolazi do izražaja u mnogobrojnim, u široj javnosti publiciranim istraživanjima predizbornog javnog mnijenja kojima se, s različitim motivima i znanstvenim ili stručnim dometom, nastoje utvrditi izborne preferencije i namjere stanovništva i tako predvidjeti moguće glasačko ponašanje i opredjeljenje biračkog tijela.

Kao znanstvena institucija koja, među ostalim, sustavno ispituje hrvatsko javno mnijenje o različitim društvenim pitanjima i procesima, Institut za primijenjena društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu također se intenzivno uključio u istraživanje ove problematike. Budući da je, zbog njihove iznimne opsežnosti i slojevitosti, dosad objavljen samo manji dio dobivenih rezultata, ovaj je broj časopisa *Društvena istraživanja* gotovo u cijelosti posvećen izornoj tematici i rezultatima odgovarajućih istraživanja javnog mnijenja.

Nastojeći se u koncipiranju ovog tematskog bloka, kao i prilikom konceptualizacije predizbornih istraživanja, što je moguće više udaljiti od grubog političkog pragmatizma i površinske deskripcije dominirajućih političkih stavova i opredjeljenja birača, odlučili smo se za tematski prilično raznolik izbor priloga – od osvrta na glavne elemente politološke teorije izbornih sustava i funkcije demokratskih izbora, preko metodološke evaluacije rezultata provedenih istraživanja, pokušaja identificiranja socijalnog statusa glasača, te motivacijske pozadine i skrivenih dimenzija relevantnih stavova i opredjeljenja, pa sve do određenja nekih bitnih dimenzija hrvatskog predizbornog političkog prostora. Razumije se da time nije ni približno obuhvaćena kompleksna problematika istraživanja izbornih procesa i determinanti glasačkog ponašanja

i odlučivanja, štoviše, time čak nije iscrpljena ni sva raspoloživa istraživačka građa Instituta o karakteru i dinamici predizbornog javnog mnijenja Hrvatske. O ostalim aspektima ove teme, kao i nekim bitnim metodološkim pitanjima istraživanja javnog mnijenja, bit će, vjerujemo, riječi u nekim drugim znanstvenim publikacijama, kao i u narednim brojevima *Društvenih istraživanja*.

Vesna Lamza